

Mimoriadny brífing: Facka pre poľnohospodárov

Približne štyri desiatky nahnevaných poľnohospodárov z viacerých regiónov Slovenska zaplnilo 15. júla časť Námestia slobody pred Úradom vlády SR v Bratislave. Do áut sadli v skorých ranných hodinách, aby svojou prítomnosťou znásobili opodstatnenosť ďalšej mediálnej aktivity Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory v krátkom čase po sebe. Nešlo pritom o formu protestu, ale veľký, mimoriadny brífing SPPK.

Dodatky k nájomným zmluvám, ktoré poľnohospodárom posielal Slovenský pozemkový fond, sú v priebehu mesiaca ďalšou vážnou témou /koncom júna sme riešili problém zvažovaného presunu finančných prostriedkov medzi piliermi/, ktorej sa vedenie SPPK venuje.

Namiesto vylepšovania podnikateľských podmienok, a to najmä v časoch, keď sa celý svet zmieta v mimoriadne krízovom období, dostali poľnohospodári nečakaný a neželaný darček. Kým členské krajiny Európskej únie zmierňujú následky pandémie koronavírusu na agropotravinársky sektor, dlhodobo zvyšujú konkurencieschopnosť svojich výrobcov potravín, chovateľov a pestovateľov, Slovensko ide opäť v prípade agropotravinárstva trochu iným smerom.

A tak namiesto konkrétnych riešení pre tento rok /napr. spustenie zelenej nafty pre potravinárov, vyplatenie štátnych pomoci pre poľnohospodárov, presné a najmä systémové prerozdelenie finančných zdrojov na zmiernenie následkov koronakrízy a ďalšie.../, prichádza uprostred roka nečakané opatrenie z dielne Slovenského pozemkového fondu, ktoré nanovo finančne zaťažuje poľnohospodárov. Navyše pod hrozbou. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora podáva podnet na Protimonopolný úrad SR.

O čo ide? Zmenená výška za nájom pôdy je predmetom ostrej kritiky

V ostatných dňoch dostali poľnohospodári, ktorí si prenajímajú pôdu od Slovenského pozemkového fondu /SPF/, návrhy na uzatvorenie dodatkov k aktuálnym nájomným zmluvám. Slovenský pozemkový fond v nich okrem iného požaduje zmenu výšky doteraz dohodnutého nájomného.

Po novom by mali poľnohospodári platiť SPF za prenajaté pozemky **nájomné vo výške tzv. obvyklého nájomného**, ktoré predstavuje **priemernú výšku nájomného** za užívanie poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území.

Slovenský pozemkový fond pritom poľnohospodárom hrozí, že pokiaľ so zmenou výšky nájomného nebudú súhlasiť, fond pristúpi k ukončeniu aktuálnych nájomných vzťahov.

Ako sa platilo fondu doteraz

Doteraz SPF prenajímal poľnohospodárom poľnohospodársku pôdu za nájomné, ktorého výška sa určovala **podľa bonity prenajímanej pôdy**. Výška nájomného tak reagovala na kvalitu pôdy.

Logicky preto nájom pôdy, ktorá má nižšiu bonitu a teda aj nižší produkčný potenciál, bol lacnejší ako nájom pôdy v najvyššej bonite, ktorá poľnohospodárovi umožňovala dopestovať úrodu vo väčšom množstve a vyššej kvalite. Takýto postup výpočtu výšky nájomného je štandardný a uplatňuje sa aj v nájomných vzťahoch so súkromnými vlastníckmi pôdy.

Nový výpočet nie je objektívny ukazovateľ

Priemerné nájomné, ktoré **po novom** presadzuje SPF, nie je pritom celkom objektívny ukazovateľ, keďže vôbec nezohľadňuje osobitosti konkrétnej prenájomanej pôdy. V jednom katastrálnom území sa môže vyskytovať pomerne široká paleta kvality pôdy - od pôdy, ktorá má mimoriadne vysokú bonitu a teda veľký produkčný potenciál, až po pôdu, ktorá spadá do kategórie nekvalitnej pôdy.

„Postup Slovenského pozemkového fondu možno nepochybne považovať za krok späť. Priemerné nájomné v danom katastri vytvára obrovský priestor pre vznik veľkého množstva nespravodlivých situácií, kedy budú poľnohospodári platiť za pôdu neprimerane vysoké alebo naopak aj neprimerane nízke nájomné len preto, že ostatná pôda v príslušnom území je kvalitatívne odlišná. To môže podstatným spôsobom ovplyvniť aj hospodárenie a konkurencieschopnosť jednotlivých poľnohospodárov, keďže v prípade neprimerane vysokého nájomného bude musieť poľnohospodár zohľadniť túto skutočnosť v konečnej cene jeho produkcie, ktorá sa tým môže stať ťažšie predajná,“ uviedol predseda SPPK Emil Macho.

Zmenené pravidlá výpočtu nájomného a postup zo strany SPF je neférový, neseriózný a neetický a vzhľadom na aktuálnu spoločenskú a ekonomickú situáciu aj nesystematický a kontraproduktívny.

„Obzvlášť v aktuálnom období, kedy je celé hospodárstvo zasiahnuté dopadmi pandémie a štát vynakladá obrovské prostriedky na opätovné rozbehnutie ekonomiky či aspoň na zmiernenie vzniknutých škôd, sa uvedený postup Slovenského pozemkového fondu javí celkom nepochopiteľný. Namiesto toho, aby bol sektor poľnohospodárstva taktiež posilnený racionálnymi ekonomickými stimulmi, prichádza fond s požiadavkou, ktorá môže mať za následok vznik hospodárskych škôd u veľkého množstva poľnohospodárov a tým aj utlmenie produkcie poľnohospodárskych plodín“, dodal podpredseda SPPK Miroslav Štefček.

Na zvyšovanie nájmu reagujú aj potravinári. Podľa podpredsedu SPPK Mariána Šoltyho prinesie úprava dodatkov k nájomným zmluvám zvýšenie cien komodít, ktoré potravinári spracovávajú. *"Komu toto má slúžiť? 400 tisíc hektárov pôdy, ktoré SPF takýmto spôsobom obhospodaruje, má zmeniť majiteľa, má zmeniť nájomcu? Kto majú byť noví obhospodarovatelia pôdy? Má súčasná vláda nejakých nových poľnohospodárov, roľníkov? Myslím si, že nie, treba sa spoľahnúť na tých, ktorí aj doteraz vedeli zabezpečiť výrobu a to aj v ťažkých podmienkach", doplnil Marián Šolty.*

Nečakaná zásadná zmena pravidiel uprostred roka je cez čiaru

médiá mali o mimoriadny brífing veľký záujem, predseda SPPK v dokrútku pre TA3 po skončení brífingu

Celá táto situácia je o to viac zarážajúca, že SPF chce pristúpiť k uvedenej zmene výšky nájomného už počas trvania aktuálne uzatvorených platných nájomných zmlúv a dokonca počas prebiehajúceho agronomického roka spätne, s účinnosťou od 01.01.2020.

Za celkom neakceptovateľný možno označiť aj spôsob, akým Slovenský pozemkový fond svoju požiadavku na zmenu nájomného poľnohospodárom oznámil. Ak niektorí poľnohospodár s požadovanou zmenou nájomného nebude súhlasiť, fond s ním ukončí aktuálne platnú nájomnú zmluvu. Fond teda vystupuje z pozície sily, ignoruje rovnosť zmluvných strán, ktorá by mala platiť v každom zmluvnom vzťahu a na poľnohospodárov vyvíja neprijateľný nátlak tým, že im otvorene hrozí odobratím pôdy, ktorú im platne prenajal.

Podnet na Protimonopolný úrad SR

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora podala 14. júla 2020 podnet na Protimonopolný úrad SR. Dôvodom je podozrenie zo zneužitia dominantného postavenia Slovenského pozemkového fondu na trhu, ktoré spočíva vo vynucovaní zmeny výšky nájomného za užívanie poľnohospodárskych pozemkov na účely poľnohospodárskej výroby od nájomcov pod hrozbou ukončenia nájomných vzťahov v prípade ich nesúhlasu s požadovanou výškou nájomného.

člen Predstavenstva SPPK Mojmir Haško v rozhovore s ministrom J. Mičovským o spôsobe posielania dodatkov

Po skončení brífingu prišiel medzi rozchádzajúcich sa poľnohospodárov aj minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ján Mičovský. Počas diskusie uviedol, že neplánuje odstúpiť od dodatkov k nájomným zmluvám. Priznal však, že Slovenský pozemkový fond mohol o zmene výšky nájmu informovať poľnohospodárov prijateľnejším spôsobom. Ministerstvo pripravuje pomoc pre agropotravinárske odvetvie na úrovni 110 mil. eur pre tento rok.